

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Epistolarvm Innocentii III. Romani Pontificis Libri Vndecim

Innozenz <III., Papst>

Parisiis, 1682

XXXVIII [i. e. XXXIX]. De voto & habitus susceptione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-20006

gulae tamen inferviunt laxiori, & per antiquos canones etiam monachi possunt ad parrochialium Ecclesiarum regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent praedicationis officium, quod privilegiatum est, exercere, sic annuendum duximus postulatis, ut plebani exercens officium, si commodè fieri poterit, unum Canonicum regularem tecum habeas ad cautelam, cujus in his quae Dei sunt & regularis observantiae tam consortio quam solatio perfruaris.

TITULUS XXXVIII.

Quòd Canonici regulares ad religionem hospitaliariorum transire non possint.

Idem Ci. Lubuffensi Episcopo.

REferente dilecto filio fratre V. hospitalario nostro est apostolatus referatum quòd cum à tempore juventutis suae secundum institutiones Canonorum regularium Aurovasiensis Ecclesiae beati Augustini regulam professus fuisset, & in ea ultra decennium permanens, sacros ordines usque ad sacerdotium suscepisset, juventute postmodum impellente, curiositate potius quam religionis amore devictus, terram Hierosolymitanam & alias videre desiderans, ab Abbate suo non tam voluntariam sub eadem conditione licentiam obtinuit quam extortam ut si bonae memoriae Alexandrum Papam praedecessorem nostrum inveniret in viam, causam itineris sibi exponeret, & juxta mandatum vel procederet vel rediret. Verum ipse neglecta conditione procedens suscepit habitum hospitalis, in cujus servitio usque ad haec tempora fideliter laboravit. Sed cum ordo praemissus districtioris sit observantiae quam secundus, prudenter attendens quòd de laxiore ascendendum sit ad ordinem arctiorem, non autem de arctiore ad laxiorem sit ratione aliqua descendendum, ad se Domino inspirante reversus, ad bonum redire desiderat quod dimisit. Cum itaque non mediocriter delinquat qui minus bonum majori bono praeponeat, fraternitati tuae per apostolica scripta mandamus quatinus inquisita super praemissis diligentius veritate, si rem inveneris ita esse, praefato fratri V. licentiam auctoritate apostolica praebes ad primum ordinem redeundi.

TITULUS XXXIX.

De voto & habitus susceptione.

Idem Aconensi Episcopo.

SIcut nobis est ex parte tua propositum, quidam clericus cum aegritudine nimia laboraret, quasi de morte securus, & de recuperanda sospitate desperans, habitum Canonorum regularium petiit & accepit, ea in susceptione habitus exprimens ac promittens quae solent in hujusmodi repromitti. Sed nec ad Ecclesiam transiit, utpote infirmitate gravatus, nec bonis suis uti cessavit. Postmodum verò sospitate suscepta, post quindecim annos & ultra, videntibus & scientibus venerabili fratre nostro Archiepiscopo & dilecto filio Priore & Canonicis Ecclesiae Nazarenensis, à quibus habitum susceperat regularem, tu, licet eo tempore quo habitum susceperat, in Ecclesia Nazarena Prioris sollicitudinem exerceres, immemor eorum quae facta fuerant circa ipsum, in Aronensem eum Canonicum suscepisti. Quia verò quid super hoc facere debeas, per nostras expositulas literas edoceri, fraternitati tuae duximus respondendum, quòd si regularem habitum se postulante suscepit & ad observationem religionis canonicae sua se professione ligavit, ad resumendum habitum ecclesiastica est districtione cogendus, cum quòd tanto tempore extra canonicam mansit, non in excusationem ejus, sed in majoris transgressionis augmentum merito valeat allegari.

Idem Episcopo & Capitulo Traguriensi.

SIcut tenor vestrarum literarum nobis aperuit, cum P. lator praesentium in sacerdotali esset officio constitutus, & tanta rerum temporalium indigentia laboraret quòd nec sibi nec suis progenitoribus seu fratribus in necessitatibus propriis posset aliquatenus providere, proprii corporis laboribus & maris periculis multis se non dubitavit exponere, ut de suo labore & acquisitione honesta suam & suorum posset indigentiam relevare. Contigit autem post haec quòd ipse longè à vestra civitate consistens tam gravi coepit aegritudine laborare quòd extra se positus desperaret de vita praesenti, & cum in tali esset articulo constitutus, à quodam simplici monacho indutus fuit habitu monachali, & ad monasterium deportatus. Deinde

FFff ij

paucis diebus elapsis, cum jam esset in principio suæ convalescentiæ, deposuit habitum, & de licentia ejusdem loci Abbatis monasterium reliquit; & cupiens progenitorum indigentis subvenire, à vobis suppliciter postulavit ut, sicut prius, posset in sacerdotali officio ministrare & vobiscum pariter conversari. Quid autem super his vobis fuerit faciendum sacro apostolicæ sedis oraculo humiliter petistis edoceri. Nos igitur vestræ consultationi taliter duximus respondendum, quòd licet ista duo inter se repugnantia videantur, ut scilicet quisquam sit extra se positus, & de præsentis vita desperet, si tamen eo tempore quo positus extra mentem asseritur, indutus fuit habitu monachali, cum alienatus non sentiat, ac per hoc non valeat consentire, Presbyterum præfatum denuntietis ab observatione monastici ordinis absolutum, nisi postquam mentis suæ factus est compos, voluntate spontanea professionem fecerit monachalem.

Idem Pisano Archiepiscopo.

Lib. 1. epist.
455.

AD apostolicam sedem, quæ disponente Domino cunctorum fidelum est magistra, super diversis articulis quæstiones dubiæ referuntur, ut quod ab ea fuerit super earum solutione responsum, indubitanter ab omnibus teneatur. Ex parte si quidem tua tales nuper suscepimus quæstiones, quòd cum monachum fieri ante unius anni probationem regularis institutio interdicit, monachi & moniales in tua diocesi constituti tam clericos quàm laicos utriusque sexus, sanos pariter & infirmos, religionis habitum volentes assumere, nutu etiam aliquo profitentes, interdum absque omni professione recipiunt, quandoque professionem illico facientes. Unde multa mala noscuntur sæpius provenire, cum infirmi ad monasterium jam translati & emissa professione, postquam de infirmitatibus convaluerint, habitum religionis abiciant, & ad propria revertantur. Contingit etiam tales in propriis domibus remanere, cum monachi per eos, dum vivunt, nolunt sua monasteria prægravari. Sani etiam sic absque probatione recepti retro aspicientes, matrimonia contrahunt, rejecto habitu regulari, de quibus si habitum religionis assument ante unius anni probationem vel temporis competentis, utrum facta professione à talibus vel omissa, debeant monachi reputari, & si conjugatus converti desiderans

sit recipiendus in monachum nisi uxor perpetuam continentiam repromittat, certificari à se apostolica postulasti. Nos ergo quæstionibus tuis taliter ex ordine respondemus, quòd licet tempus probationis à sanctis patribus sit indultum, non solum in favorem conversi, sed etiam monasterij, ut & ille asperitates istius & istud moris illius valeat experiri, quod utrinque diligenter est observandum, præsertim cum ab utroque de reliquo certa notitia non habetur, quia tamen ante tempus probationis regulariter præfinitum is qui converti desiderat, habitum recipit & professionem emittit, Abbate per se vel per alium professionem recipiente monasticam & monachalem habitum concedente, utique renuntiare videtur ei quod pro se nocitur introductum, obligetur quidem per professionem emissam pariter & acceptam ad observantiam regularem, & verè monachus est censendus, quia multa fieri prohibentur quæ, si facta fuerint, obtinent firmitatem. Prohibendum est tamen Abbatibus ne passim ante tempus probationis quoslibet ad professionem recipiant, & si contra formam præscriptam quoslibet indiscretè receperint, animadversione sunt debita corrigendi, cum in subsidium fragilitatis humanæ spatium probationis sit regulariter institutum. Cum autem vir & uxor una caro sint per copulam conjugalem effecti, nec una pars converti possit ad Deum & altera in seculo remanere, profectò non est alter conjugum recipiendus ad observantiam regularem nisi reliquus perpetuam continentiam repromittat, vitam quoque debeat mutare, nisi forte ejus sit ætatis ut sine suspitione incontinentiæ valeat remanere.

Idem Abbati de Flore.

POrreductum nobis ex parte tua petitorium continebat quòd I. Canonicus Cap. 13. decretul. Acheruntinus infirmitate gravatus votum ut fieret monachus se asseruit emisisse, unde metuens ne voto decederet non completo, junctis manibus tibi se reddidit in monachum & in fratrem. alij quoque in absentia tua sese in manibus sacerdotum monachos se fieri denoventes, sani facti ad vomitum redierunt; & cum familiares monasterij tui antea extitissent, quia non fuerunt ad antiquam familiaritatem admissi, adversarij facti sunt pro amicis. Vtrum ergo talia facta dissimulare valeas, ne fiant deteriores, an compellendi sint

Innocentij III. Romani Pontificis. 599

ad complenda promissa, per nos postulas edoceri. Nos ergo inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod cum monachum faciat non habitus, sed professio regularis, ex quo à convertendo votum emittitur & recipitur ab Abbate, ut talis fiat monachus & reddat Domino quod promissit, erit utique non immeritò compellendus.

Idem Vlixbonensi & Colimbriensi Episcopis.

Influante V. nobili muliere nostro est apostolatu referatum quod dudum puella & in annis tueris constituta M. Sacracij accepit in virum, post cujus obitum à quibusdam curialibus fuit Regi Legionensi pro relicta copula supplicatum. Quod dum ad consanguineorum ejus notitiam devenisset, ut maritum acciperet ei sub attestatione regia suggererunt. Ipsa verò quod tunc nollet nubere protestante, consilium accepit ab eis quod votum emitteret castitatis. Hoc autem in manibus cujusdam de fratribus sancti Augustini eo fecit adjecto tenore, ut in domo propria cum omni sua substantia remaneret. Sanè in ejusdem ordinis habitu biennio post mansit, licet id se invitam fecisse & coactam asserat tam metu regio quam parentum. Post hæc eidem Regi quæ fecerat indicavit. Quod approbans vetuit ne quis ea nolente domum intraret ipsius vel exinde aliquid asportaret. Interim verò tempore modico elabente, P. curialis regias literas secum portans, & F. Farnandi, dictæ mulieris domum intrantes, ut ipse P. vi saltem eam duceret in uxorem, acceperunt ab ipsa quod si eam idem P. duceret, ipsius manibus interiret. Post hæc verò dimissis domo & omnibus quæ habebat, in domo cujusdam Iudæi per tres, in Ecclesia verò sanctæ Mariæ de Ociga per sex latitans septimanas, ita quod exinde propter necessitates humanas egredi non auderet; tandem se coactam videns & omnibus destitutam, & attendens nihilominus quod invita votum emiserat, eo dimisso de parentum consilio P. Michaelis publicè fuit matrimonialiter copulata, de quo quatuor sustulit filios tempore procedente. Verùm quia salutem animæ omnibus desiderat anteferre, ac metuens quod hujusmodi conjunctio licita non existat, quid super his tenere debeat, edoceri responso nostro suppliciter postulavit. Nos ergo attendentes quod in emissionem voti quod præstitit nulla vel modica coactio affuisset, quam patientia & perseverantia se-

quentis temporis penitus promulgavit, & quod sequens conjunctio potius iniqua fuit & violenter extorta, mandamus quatenus si præmissis veritas suffragatur, præfatam feminam ad malè dimissum religionis habitum resumendum & servandum quod vovit monere ac inducere procuretis, & si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam coercere.

Idem Cantuariensi Archiepiscopo.

Quod super his sedem apostolicam consulere decrevisti quorum executione spectat ad officium pastorale, fraternitatem tuam in Domino commendamus, sperantes quod per responsum nostram instructus ea diligentius exequaris. Quævis sanè de his qui pro succursu terræ sanctæ signo crucis assumpto propter infirmitatem vel paupertatem aut aliam justam causam votum peregrinationis non possunt utiliter adimplere, quid tibi sit faciendum, cum per apostolica scripta sine distinctione receperis in mandatis ut eos qui signum crucis assumptum abjecerunt, ad resumptionem ipsius & executionem voti per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelleres, non obstante aliqua indulgentia, si fortè à prædecessore nostro fuerat impetrata. Nos autem inquisitioni tuæ taliter respondemus, quod debiles & inopes magis illuc in defectum quam ad profectum accedunt, cum isti pugnare non possint & illi mendicare cogantur, nisi fortè sint nobiles & magnates qui suis secum expensis bellatores adducunt, vel artifices & agricolæ, qui de laboribus suis sibi possunt acquirere necessaria & terræ subsidia ministrare, quamvis non multi talium propter brevitatem possessionum & paucitatem inhabitantium ibi sint opportuni. Vnde credimus distinguendum inter illos qui temporalem & eos qui perpetuam impedimenti causam creduntur habere, quod primis est indulgentia dilatio, secundis autem est redemptio injungenda, ac rerum facultate pensata, quas possunt aut quas facturi essent expensas, personarum præterea recompensato labore, in subsidium terræ sanctæ transmittant, exequentes per alios quod per se nequeunt adimplere. Rursus inter illos qui pro defensione terræ sanctæ votum peregrinationis emittunt, & eos quibus pro satisfactione suorum criminum iter peregrinationis injungitur, credimus distinguendum. Quocirca primos plus ter-

Cap. 8. de voto & vo. red.

Lib. 2. epist. 231.

rae sanctae succursus, & circa secundos plus labor itineris, secundum intentionem voventis vel poenitentis, debet attendi. Vnde si quis hoc modo voventium est inutilis ad pugnandum, quamvis habilis ad eundem, melius est redimere votum quam expensas consumere. quod & de poenitente qui propter debilitatem non potest iter inunctae peregrinationis implere, sanè valet intelligi, non autem de illo qui quamvis sit impotens ad bellandum, potens est tamen ad eundem. Super his autem diligens est adhibenda discretio, ne quid prece vel pretio, amore vel odio, sive occasione quacunq[ue] contra salutem animae vel utilitatem terrae quomodolibet attentetur. Vnde per viros religiosos & probos dispensationem huiusmodi volumus provideri. De mulieribus autem hoc credimus observandum, ut quae remanere noluerint, viros suos sequantur euntes, ceterae verò, nisi fortè sint divites, quae secum in suis expensis possint ducere bellatores, votum redimant quod voverunt, aliis ad terrae sanctae subsidium singulis secundum proprias facultates diligenter inductis.

Cap. 7. de fide
initium.

Quaesisti praeterea quid agere debeas circa illos qui dicentes se ab apostolica sede redire, super absolutione sua ignota Cardinalium sigilla reportant, cum eis super impedimentis expositis non fuisset de levi credendum. Ad quod fraternitati tuae taliter duximus respondendum, quod cum nos, si quando talibus literas apostolicas indulgemus, illis qui personas & facultates eorum plenius cognoverint scribamus ut super impedimentis expositis inquisita diligentius veritate statuam circa illos quod animarum saluti & succursui terrae sanctae magis noverint expedire, attentius providentes, sicut superius continetur, ne quid in fraudem voti fallaciter confingatur, si tales per veritatis suppressionem aut falsitatis expressionem literas non solum Cardinalium sed & nostras, nec solum dubias, sed & certas constiterit impetrasse, carere volumus impetratis, & eis in nullo prorsus obstantibus ad executionem vel redemptionem voti compelli praecipimus appellatione remota, sicut superius est expressum.

TITULUS XL.

De matrimonio.

Idem Parisiensi Episcopo.

Cum omnia orta occidant & aucta senescant, ne operum Domini primitiae penitus deperirent, posuit Deus sementem juxta species suas in aliquibus creatorum, ut quae super cursum temporis deficerent in se ipsis, in sua semente proficerent, & in reparatione sui generis uberius proficerent. Sic etiam ne homo ad imaginem Dei factus, & tam volucris coeli quam piscibus maris & universis animantibus quae moventur super terram munere divino praelatus, in sterilem cinerem sterilis ipse rediret, formata muliere in auxilium ejus de latere dormientis audivit *Crescite & multiplicae & replete terram.* Cum ergo ex tunc Adae posteritas sibi invicem jungi consueverit foedere nuptiali, usque adeo in hoc ipsi comparata est etiam post lapsum parentis dextera conditoris ut juxta illud evangelicum, *Quod Deus conjunxit homo non separet*, non humanae ad inventionem, sed divinae auctoritati potius adscribatur matrimonij sacramentum. Propter quod licet inter homines contrahatur, significatur tamen in Christo conjunctio Ecclesiae & animae fidelis ad Christum juxta illud Apostoli: *Hoc autem dico magnum sacramentum in Christo & in Ecclesia.* Vnde quantum in nobis est Ecclesiae filiis debemus summo studio praecavere ne si quis impiè agens in se ipsum partem sui corporis, quia scindere eam omnino non potest, a se forsan avellere attentarit, animam suam divinae bonitatis amplexibus efficiat alienam, & propter hoc totam Ecclesiam tanto amplius sibi reddat offensam quanto providum minus figuram dispensationis ejus ad Christum, quantum etiam in ipso fuerit, maculaverit. Haec autem non ad instructionem &c.

Idem Ferentino Episcopo.

Sicut ex litteris tuae fraternitatis accepimus, cum L. Parrochianus tuus P. mulierem se ducturam in conjugem in manu patris ejus P. jurantis quod eam ipsi traderet in uxorem, proprio juramento firmiter, nec per virum steterit, sed per mulierem potius, quod minus matrimonialis inter eos sollemnitas sit secuta, quatuor postmodum vel quinque annis elapsis
idem